T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ

KOORDİNASYON BİRİMİ

PROJE BAŞLIĞI

Şeyh Devati Mustafa Haziresi'ndeki Mezar Taşları

Proje No: SYL-2014-4970

Proje Türü: Tez Projesi,Yüksek Lisans.

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Adı Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN

Birimi/Bölümü: Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Sanat Tarihi Bölümü

Araştırmacının:

Adı Soyadı: Yeşim SÖKÜTLÜ

Birimi/Bölümü: Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Sanat Tarihi Bölümü

KAYSERİ

ARALIK 2016

T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

SANAT TARİHİ BİLİM DALI

İSTANBUL ÜSKÜDAR ŞEYH DEVÂTİ MUSTAFA EFENDİ CAMİ HAZİRESİNDE BULUNAN MEZAR TAŞLARI

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN

Hazırlayan
Yeşim SÖKÜTLÜ

Yüksek Lisans Tezi

Aralık 2015

KAYSERİ

TEŞEKKÜR: SYL-2014-4970 proje kodlu tez çalışmasında yapılan tüm harcamalar Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi birimi tarafından karşılanmıştır. Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) Birimine verdiği mali destekten dolayı teşekkür ederim. Ayrıca her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN ve Değerli hocam Prof. Dr. Kerim Türkmen'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:420

ÖZET	
ABSTRACT	
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	ii
ONAY	iii
ÖNSÖZ	iv
KISALTMALAR	v
1.1.Konunun Tanımı, Önemi, Amacı, ve Sınırları	1
1.2.Konu ile İlgili Kaynaklar	2
1.3.Uygulanan Metod Üzerine	3
2. ŞEYH DEVÂTİ MUSTAFA EFENDİ VE CAMİİ	5
2.1. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Üzerine	5
2.2. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Cami	6
2.3. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Türbesi	12
2.4. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Haziresi	16
3. TÜRKLERDE ÖLÜ GÖMME ADETLERİ VE MEZAR TAŞLARINA DAİR	36
3.1. Ölü Gömme Adetleri	36
3.2. Türklerde Mezar Taşı Dikme Geleneği Üzerine	39
3.3. Osmanlı Dönemi Mezarlıkları Ve Mezar Taşlarının Genel Özellikleri	43
4. KATALOG	49
5. DEĞERLENDİRME	238
5.1. Mezar Tipolojisi	238
5.1.1. Toprak Mezarlar	238
5.1.2. Kapak Taşlı Mezarlar	239
5.1.3. Çerçeveli Mezarlar	239
5.1.4. Baş Şahidesi Bulunan Şahideli Mezar	239
5.2. Mezarı Oluşturan Unsurlar	239
5.2.1. Şahideler	240

5.2.1.1. Baş Şahideler	240
5.2.1.2. Ayak Şahideleri	241
5.2.2. Serpuşlar (Başlıklar) ve Tepelikler	241
5.2.2.1. Serpuşlar (Başlıklar)	242
5.2.2.1.1. Kavuklar	243
5.2.2.1.1.1. Yıldız Motifli Kısa Sarıklı Kavuk	244
5.2.2.1.1.2. Sekiz Terkli Sarıklı Kavuk	244
5.2.2.1.1.3. Çubuklu Kısa Sarıklı Kavuk	245
5.2.2.1.1.4. Çapraz Kafes Dilimli Başlıklı, Taşkın Sarıklı Kavuk	245
5.2.2.1.2. Sarıklar	246
5.2.2.1.2.1. Beş Terkli Sarık	247
5.2.2.1.2.2. Altı Terkli Sarık	247
5.2.2.1.2.3. Sekiz Terkli Sarık	248
5.2.2.1.2.4. On İki Terkli Sarık	248
5.2.2.1.2.5. Çapraz Eğimde Dilimli Sarık	249
5.2.2.1.2.6. Çapraz Eğimde Sarık	250
5.2.2.1.2.7. Düşey Dilimli Sarık	250
5.2.2.1.2.8. Kafes Dilimli Sarık	251
5.2.2.1.2.9. Etrafına Enli Bir Sarık Sarılan Sarık	251
5.2.2.1.3. Fesler	252
5.2.2.1.3.1. Mecidiye Kalıplı Fes	253
5.2.2.1.3.1. Aziziye Kalıplı Fes	253
5.2.2.1.4. Oval Biçimli Başlık	254
5.2.2.1.5. Soğan Başlık	255
5.2.2.1.6. Kısa Silindirik Başlık	255
5.2.2.2. Tepelikler	256
5.2.2.2.1. Hotoz Tepelikli	256
5.2.2.2.2. Hotoz Benzeri Tepelikli	257
5.2.2.2.3. Üçgen Tepelikli	257
5.2.2.2.4. Sivri Kemerli Tepelikli	257
5.2.2.2.5. Yuvarlak Kemerli Tepelikli	258
5.2.2.2.6. Bitki Tepelikli	258
5.2.2.2.7. Dilimli Tepelikli	259
5.2.2.2.8. Güneş Tepelikli	259
5.2.2.3. Başlıksız ve Tepeliksiz Şahideler	260
5.2.3. Kaideler	260
5.2.4. Suluklar	261
5.3. Mezar Taşı Üzerinde Görülen Kitabeler	261
5.3.1. Kitabelerde Kullanılan Kalıplar	263

5.4. Malzeme	264
5.5. Süsleme Çeşitleri	264
5.5.1. Bitkisel Süsleme	265
5.5.1.1. Gül	265
5.5.1.2. Lale	266
5.5.1.3. Palmet ve Rumi	267
5.5.1.4. Sümbül	268
5.5.1.5. Asma Ağacı ve Üzüm Salkımı	268
5.5.1.6. Yaprak	269
5.5.1.7. Çiçek	270
5.5.1.8. Kıvrık Dal	271
5.5.1.9. İncir	272
5.5.1.10. Buğday başağı	272
5.5.2. Geometrik Süsleme	273
5.5.2.1. Testere Dişi	273
5.5.2.2. Yıldız	274
5.5.2.3. Rozet (Gülçe-Gülbezek)	274
5.5.2.4. Mukarnas	275
5.5.2.5. Düğüm	275
5.5.2.6. Zikzak	276
5.5.2.7. Volüdal Kıvrım	276
5.5.2.8. S ve C Kıvrımı	277
5.5.2.9. Baklava Dilimi	277
5.5.2.10. Kafes Şekli	278
5.5.3. Nesnel Süsleme	278
5.5.3.1. Kâse	278
5.5.3.2. Vazo	279
5.5.3.3. Kadeh (Bardak)	280
5.5.3.4. Denizci Arması	280
5.5.3.5. Püskül	281
5.5.3.6. Kurdela	281
5.5.3.7. Osmanlı Tuğrası	282
5.5.4. Figüratif Süsleme	282
5.5.4.1. İnsan	282
5.5.4.2. Tüy	283
5.5.4.3. İstiridye Kabuğu	283
5.6. Süsleme Tekniği	284
SONUÇ	285
KAYNAKÇA	288

ÇİZİM LİSTESİ	291
ÇİZİMLER	296
FOTOĞRAF LİSTESİ	360
EKLER	420

ÖZET

İSTANBUL ÜSKÜDAR ŞEYH DEVATİ MUSTAFA HAZİRESİNDE YER ALAN MEZAR TAŞLARI

Geçmişin sessiz tanıkları olan mezarlıklar; toplumun sosyal, kültürel durumunu ve sanat anlayışlarını en güzel ve yalın bir şekilde yansıtan önemli kültür varlıklarıdır.

Hazirede bulunan bütün mezar taşları kataloğa alınmamıştır. Mezar taşlarının kendi içerisinde sınıflandırılması yapılıp en belirgin özelliklere sahip, çok fazla tahribata uğramamış mezar taşları incelenmiştir.

Altı bölümden oluşan tezin ilk bölümünde konunun tanımı, önemi, amacı, sınırları, konu ile ilgili kaynaklar son olarak ise çalışmanın yöntemi anlatılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde Şeyh Devati Mustafa Efendi, Camii, Türbesi, son olarak da Haziresi hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bölümde Şeyh Devati Mustafa Efendinin hayatı, eğitimi, Şeyh Devati Mustafa Efendi Camii'nin banisi, mimarı, mimari özellikleri, Şeyh Devati Mustafa Efendi Türbesi'nin mimari özellikleri ve geçmişten günümüze geçirdiği onarımlar, Şeyh Devati Mustafa Efendi Haziresi'nin sınırları, kaç adet mezara sahip olduğu ve bu mezarların özellikleri gibi bilgilere yer verilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde Türklerde ölü gömme adetleri, Türklerde mezar taşı dikme geleneği, Osmanlı Dönemi mezarlıkları ve mezar taşlarının genel özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölüm olan katalogda "Katalog Tanımı" başlığı altında 75 adet mezar taşının çizim ve fotoğraf numarası, inceleme tarihi, günümüzdeki durumu, kitabesi ve tarihi, mezar tipi, kullanılan malzeme, başlık ve tepelik bilgilere yer verilmiş olup; her bir mezarın mimari özellikleri ve süslemesi ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır.

Beşinci bölüm değerlendirme olup bu bölümde kendi içerisinde Mezar Tipolojisi, Mezarı Oluşturan Unsurlar, Mezar Taşı Üzerinde Görülen Kitabeler, Malzeme, Süsleme Çeşitleri, Süsleme Tekniği olmak üzere altı alt başlık halinde değerlendirilmiştir. Bu alt başlıklar da kendi içerisinde türlerine özelliklerine göre alt başlıklara ayrılıp değerlendirilmişlerdir.

Sonuç bölümünde Şeyh Devati Mustafa Efendi Haziresi içinde yer alan mezarların tipleri, başlık tipleri, kitabeleri, malzemeri, süslemeleri ve mezarda yatan kişilerin özellikleri ile ilgili

bilgilere yer verilmiştir. Tezin sonunda kaynakça, mezar taşlarının çizimi, çizim listesi fotoğraf listesi ve eklere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Mezartaşı, serpuş.

ABSTRACT

ISTANBUL ÜSKÜDAR SHEIKH DEVATI MOHAMED HAZİRESİNDE LOCATED ON THE TOMBSTONES

Silent witnesses of the past are cemeteries; the State of the community's social, cultural and artistic understanding of the most beautiful and important cultural asset, which reflects a simple way.

Hazirede is not the catalog all the tombstones. The most obvious whether their own tombstones in the classification of features, not a lot of damages to the tombstones.

In the first part of the thesis topic, six-part definition, it doesn't matter, its purpose, boundaries, subject-related resources are described in the method of work finally.

In the second part of the thesis Mustafa Efendi, Sheikh Devati Mosque, Mausoleum, and finally, provides information about Haziresi. In this section, the master's life, training, Sheikh Ahmed Sheikh Devati Devati Mustafa Efendi mosque upon, architect, architectural features, Sheikh Mustafa Efendi Mausoleum's architectural features and Devati from the past to the present and has undergone repairs, Sheikh Mustafa Efendi Devati Haziresi borders, few pieces owned by the grave and Tomb of the characteristics of such knowledge.

In the third part of the thesis the Turks burial customs, Turks Babu, tombstone prop tradition, the Ottoman-era cemeteries and tombstones are typically interested in detailed information about the features.

The fourth episode of the show in the catalog, the catalog definition "under the heading of design drawing and photograph the grave number 75 pieces, review date, current status, the date and type of grave inscription, materials used, the title has been given to information and hilly; each architectural features and decoration has been described in detail.

Five partition evaluation is in itself in this section Comprise the Tomb Burial Typology Features, Gravestone Inscriptions, materials, Decoration seen on Varieties, dressing Technique was evaluated in six, including a subtitle. These subheadings according to their types of properties within the subtitles are split up and evaluated.

The conclusion section Sheikh Mustafa Efendi Devati Haziresi types of tombs, located within the header types, the inscription, caterer, decorations and the person lying in the grave, the

information related to the characteristics of. At the end of the thesis bibliography, a list of the drawing, drawing pictures of tombstones and the list of attachments.

Keywords; Headsets, would also wear them.

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

Bu tezin konusu İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Aziz Mahmud Hüdayi mahallesi, Şeyh Devâti Mustafa Efendi Cami Haziresinde bulunan Osmanlı dönemine ait mezar taşlarıdır.Geçmişin sessiz tanıkları olan mezarlıklar; toplumun sosyal, kültürel durumunu ve sanat anlayışlarını en güzel ve yalın bir şekilde yansıtan önemli kültür varlıklarıdır. Her ne kadar Anadolu'da erken dönem mezar taşları incelenmişse de; Osmanlı mezarlıkları ve mezar taşları dün olduğu gibi bugünde herkesin ilgisini çekmektedir. Bu nedenle bu sanat eserlerinin incelenmesi büyük öneme sahiptir.

Bu konunun çalışılmasındaki amaç, İstanbul'da Osmanlı döneminde görülen mezar taşı yapma geleneğinin Üsküdar ilçesi uzantısını incelemek ve envanterlemektir.Bu envanterleme çalışmalarını yaparken, bu mezar taşlarının ayrıntılı fotoğrafları çekilip, ölçüleri alınarak plan ve görünüşleri çizilerek röleveleri çıkarılmış, kitabeleri okunarak üzerlerinde yer alan bezemelerin tanımları yapılıp; bu bezemeler kendi içinde gruplanmıştır. Bu mezar taşları bilimsel olarak ilk kez bu yüksek lisans tezi ile bilim camiasına tanıtılması amaçlanmıştır. Bu sebeplerden dolayı Üsküdar'da bulunan Şeyh Devati Mustafa Efendi Cami Haziresi içinde yer alan mezar ve mezar taşları biçim, süsleme ve kitabeleri bakımından incelenmiş; bu bilgiler doğrultusunda mezarların, Türk Sanatı içindeki yerinin belirlemek amaçlar arasında yer almaktadır.

Bu güne kadar İstanbul'da ve İstanbul'un Üsküdar semtinde birçok mezarlık ve hazirede çalışmalar yapılmışken Üsküdar Şeyh Devâti Mustafa Efendi haziresi içinde bulunan mezarlar üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Cami Haziresi'ndeki mezar taşları Başkent üslubuna uygun şekilde yapılmışlardır.

GENEL BİLGİLER

İstanbul Üsküdar Şeyh Devâti Mustafa Efendi Haziresinde Yer Alan Mezar Taşları isimli tez toplamda altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Giriş, ikinci bölüm Şeyh DevâtiMustafa Efendi ve Cami, üçüncü bölüm Türklerde Ölü Gömme Adetleri ve Mezar Taşlarına Dair, dördüncü bölüm Katalog, beşinci bölüm Değerlendirme ve altıncı bölüm Sonuç bölümüdür.

Şeyh Devâti Mustafa Efendi Haziresi'nde75 adet mezar taşı kataloğa dahil edilmiştir. Bu mezarlardan daha çok 18.yy ait olanlar incelenmiş. İncelenen mezar taşlarında da toprağa dikili tek şahideden oluşan mezar taşları çoğunluktadır. Kataloğa dahil edilen bu mezarlardan 58 adeti toprak mezar, yedi adeti kapak taşlı mezar, üç adeti çerçeveli mezar, yedi adeti de baş şahidesi bulunan şahideli mezardır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu tez çalışmasında izlenilen araştırma yönteminin başında literatür taraması gelmektedir. Çalışmada öncelikle konu belirlenmiş olup; hazirenin bulunduğu alan incelenerek tez çalışması için uygun olup olmadığına karar verilmiş ve bir plan oluşturularak çalışmalara başlanılmıştır. Tezin konusu oluşturulduktan sonra konu ile ilgili kaynaklar incelenmiş bu kaynaklardan bibliyografya ve bilgi fişleri hazırlanmıştır. Kaynak taraması için İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İstanbul İsham Kütüphanesi'nde kaynak araştırmaları yapılmış; sonrasında Erciyes Üniversitesi Kütüphanesi, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Başbakanlık Osmanlı Arşiv'inde inceleme yapılarak konu ile ilgili her türlü kaynak elde edilmiş ve değerlendirilmeye alınmış; gerekli kurum ve kuruluşlarla bağlantı kurulmuştur. Özellikle mezar taşları ve Üsküdar tarihiyle ilgili yayınlara bakılmıştır. Ayrıca Y.Ö.K'ün internet sitesi üzerinde konuyla ilgili her türlü tezler incelenerek çeşitli bilgilere ulaşılmıştır.

Tez çalışmasının ikinci aşamasını alan çalışması oluşturmaktadır. Saha çalışması yaklaşık üç ay sürmüştür. Şeyh Devati Mustafa Efendi Haziresi'nde bulunan bütün mezar taşları kataloga alınmamış, kendi içerisinde sınıflandırılması yapılan mezar taşı örneklerinin en belirgin özellikleri taşıyan ve çok fazla tahribata uğramamış örneklerin kataloga dahil edilmesine dikkat edilmiştir.

Üç ayrı alandan oluşan hazirenin bulunduğu arazi gezilerek birinci alandan on üç, ikinci alandan kırk sekiz, üçüncü alandan ise on dört toplamda yetmiş beş adet mezar taşının kataloga alınmasına karar verilmiştir. Arazi çalışması sırasında mezar taşlarındaki bilgilerin sistematik bir şekilde oluşturulması için gözlem fişleri oluşturulmuştur. Gözlem fişleri hazırlanırken mezar taşlarının bu fişlere toprağa dikili ve kapak taşlı olmak üzere iki farklı biçimde gruplandırılarak kayıt edilmesine dikkat edilmiştir. Toprağa dikili mezar taşlarının gözlem fişlerinde Kat No, Fotoğraf No, Çizim No, İnceleme Tarihi, Günümüzdeki Durumu, Kitabesi ve Tarihi, Mezar Tipi, Kullanılan Malzeme, Başlık ve Tepelik, Uygulanan Teknik, Süsleme Programı, Yazı Düzeni, Mezar taşı formu, boyutları gibi bilgiler yer alırken;

kapaktaşlı mezarlarda bu bilgilere ek olarak kapak taşının ölçüleri ve suluğun konumu gibi bilgiler de yer almıştır.

Arazi çalışması yapılan hazirede kataloga dahil edilen mezarların genel ve ayrıntılı fotoğrafları çekilerek; otuz adet mezar taşının da ölçüleri alınmıştır. Her mezarın mezar ve başlık tipi belirlenmiş; mezar taşları mezar tipi ve başlıklarına göre gruplandırılmıştır. İncelenen mezarların ayrıntılı tanımları yapılmış, fotoğraflardan kitabesi okunamayan elli adet mezar taşının karbon kağıdı kullanılarak birebir estanpajları alınmıştır. Ayrıca otuz adet mezar taşının da alanda röleveleri çıkartılmıştır. Arazi çalışması bittikten sonra alınan ölçüler ve notlar ışığında mezarların ölçekli çizimleri yapılmıştır.

Tez çalışmasının son aşaması olan yazım aşamasında parça parça toplanarak gözlem fişlerine kaydedilen tüm bu bilgiler ana hat planına uygun olarak metin yazılımına geçilmiştir.

BULGULAR

İstanbul Üsküdar İlçesinde yer alan Şeyh Devati Mustafa Efendi Cami Haziresi'nde yapılan araştırmalar sonucunda mezarlar toprak, kapak taşlı, çerçeveli olmak üzere üç ana grupta incelenmiştir. Hazirede en yaygın görülen mezar tipi toprak mezarlardan, şahidesi toprağa dikili tek şahideden oluşan mezarlardır. Çerçeveli mezarlar mezar etrafının taş çerçeve ile sınırlandığı mezarlardır. Kapaklı mezarlar ise genellikle ortasında açıklık ve suluğu bulunan, kenarları pahlanarak profillendirilmiş, üzerleri yekpare taşla örtülmüş mezarlardır.

Katalogda incelenen mezarların büyük bir kısmı kaideye sahip değildir. Toprağa dikili olarak yapılmışlardır. Daha çok kapaklı, çerçeveli ve baş şahidesine sahip mezarlarda kaide ile karşılaşılmaktadır.

Haziredeki mezarların baş ve ayak şahideleri biçim itibariyle genellikle düşey dikdörtgen bir forma sahiptirler. Silindirik forma sahip mezarlarla da karşılaşılmaktadır. Katalogda incelenen mezar taşlarının büyük ebatlı başlıklarla sonlandırılması oldukça ilginçtir. 18. ve 19. Yyda mezar baş şahideleri adeta birer insan silüetini andırırlar. Ancak özellikle 18. yy'dan başlayarak baş şahidelerinin gövde kısımları incelerek daha zarif dikdörtgen prizma formunu alırken; serpuş kısımları daha büyük ebatlı hale gelmiştir. Bu tezin en önemli bulgularından biridir.

İncelenen mezarlar genel olarak kitabeli olarak yapılmışlardır. Yüzeyi boş bırakılan ya da süslemeyle dolgulanan kitabesiz mezarlar da bulunmaktadır. Genel olarak mezarların kitabe

satırları taşın yüzeyi hafif çökertilerek, ince profilli dikdörtgen silmelerle çerçevelendirilmiştir. Bazıları ise herhangi bir çerçeve olmaksızın taşın yüzeyine alçak kabartma olarak işlenmiştir.

Hazirede bulunan mezarlar kitabeli ve tarih yazılı olanlara göre 17. yy'ın başından 20. yy başına kadar tarihlenmektedir. En erken tarihli mezar H.1275 **M. 1629** tarihli, Müneccim başı Sadullah Efendi'nin mezardır. En geç tarihli mezar H.1349 **M.1930-31** tarihli, Halime hatuna ait mezardır.Buna göre hazire yaklaşık olarak **300 senelik** bir geçmişe sahiptir. Ancak bugün günümüzde hazireye gömü yapılmamaktadır.

Şeyh Devati Mustafa Efendi Cami Haziresinde yapılan araştırmalar sonucunda mezar taşları yapımında genel olarak yöre taşının malzeme olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Mezar taşlarında yöre taşı renk olarak az da olsa farklılık göstermektedir. Bazıları beyaz renkli bazıları ise grimtrak ve gri yöre taşıdır.Gri ve grimtrak kesme taş, mermer ve harcın da malzeme olarak tercih edildiği görülmektedir. Ancak yine de zaman ve bakımsızlık gibi faktörlerden dolayı bazı mezar taşları üzerinde kırılmalar ve kararmalar meydana gelmiştir.

Haziredeki mezarların çok az bir kısmı süslemesiz, yalın olarak ele alınmalarıyla dikkat çekmektedirler. Süslemeye sahip mezarlarda bitkisel kompozisyonların yoğun olarak kullanılması önemlidir. Geometrik, bitkisel, nesnel ve figüratif süslemelerde diğer süsleme çeşitleri arasında yer almaktadır. Gül, lale, palmet, rumi, sümbül, asma ağacı ve üzüm salkımı, yaprak (dilimli, hançeri, akantus), çiçek, kıvrık dal, incir (yemiş), buğday başağı bitkisel, testere dişi, yıldız, rozet, mukarnas, düğüm, zikzak, volüdel kıvrım, "S" ve "C" kıvrımı, baklava dilimi ve kafes şekli geometrik, kâse, vazo, kadeh (bardak), denizci arması, püskül, kurdela, Osmanlı tuğrası nesnel, insan, tüy, istiridye kabuğu figüratif süslemeler arasında yer almaktadır.

Mezarların baş şahidelerinin büyük çoğunluğunda dönemlerinin özelliğini yansıtan, zarif kıvrımlı dallar, yapraklar "S" ve "C" şekliyle taşın yüzeyini kaplamaktadırlar. Süslemeli mezar taşlarının çoğu bu barok tarzı bitkisel süsleme elemanlarına sahip olmalarıyla ilgi çekicidirler..Mezarların ayak şahideleri genel olarak sade süslemesiz olarak yapılmışlardır. Süslemeli olan ayak taşlarının yüzeyi de genel olarak bitkisel süslemelerle dolgulanmıştır.İncelenen mezarlarda süsleme tekniği olarak alçak kabartma, yüksek kabartma, kazıma ve oyma teknikleri kullanılmıştır. Bazen bu teknikler tek başlarına kullanılırken;

bazen de bir arada kullanılmışlardır. Ancak alçak kabartma tekniğinin tüm mezarda kullanılmış olması dikkat çekmektedir.

Hazirede incelenen mezarların bazıları da kitabesi dışında herhangi bir süslemeye sahip değildirler. Süslemeye sahip olmayan mezarların bazılarının üzerlerinde bulunan başlıklardan kadın mı yoksa erkeğe mi ait oldukları anlaşılabilmektedir. Mezarların başlık tiplerinden kişilerin hangi tarikata bağlı oldukları da anlaşılabilmektedir. Omzunda bir obje taşıyan Mevlevi başlıklı figürün ve denizci armasının yer aldığı mezarın ölen kişinin mesleği hakkında bilgi vermesi açısından oldukça önemlidir.

Hazirenin içinde şeyh mezarları yanında, çeşitli tarikatlara ve meslek gruplarına ait kişilere, devlet memurlarına ve halktan kişilere ait mezarlar da bulunmaktadır. Ayrıca hazirede yer alan mezarlar üzerinde Osmanlı mimarisinde görülen akımların etkilerini aynı şekilde izlemek mümkündür. Mezar taşları üzerinde Barok etkili bezemeler ile birlikte Orta Asya etkili mukarnasları aynı şahide üzerinde görmek de mümkündür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İstanbul'da Osmanlı döneminde görülen mezar taşı yapma geleneğinin Üsküdar ilçesi uzantısını incelemiştir. Şeyh Devâti Mustafa Efendi Haziresi'ndekataloğa dahil edilen 75 adet mezar taşı ele alınarak incelenmiştir. Bu mezarlardan daha çok belirgin özelliklerine sahip, 18.yy ait olanlar dönemin ele alınarak envanterlenmeye çalışılmıştır.Bu envanterleme çalışmalarını yaparken, bu mezar taşlarının ayrıntılı fotoğrafları çekilip, ölçüleri alınarak plan ve görünüşleri çizilerek röleveleri çıkarılmış, kitabeleri okunarak üzerlerinde yer alan bezemelerin tanımları yapılıp; bu bezemeler kendi içinde gruplanmıştır. Bu mezar taşları bilimsel olarak ilk kez bu yüksek lisans tezi ile bilim camiasına tanıtılmıştır. Üsküdar'da bulunan Şeyh Devati Mustafa Efendi Cami Haziresi içinde yer alan mezar ve mezar taşları biçim, süsleme ve kitabeleri bakımından incelenmiş; bu bilgiler doğrultusunda mezarların, Türk Sanatı içindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Projede de belirtilen bu hedefler gerçekleştirilmiştir.

İçinde yaşanılan dönemi, bu dönemlerde yaşanan inanç ve gelenekleri, giyim kuşam, takı vs. gibi sanatsal akımları orijinal olarak net bir şekilde yansıtan sanat eserlerinin koruma altına alınıp doğal çevre ve insanların neden olduğu zarar verici etkenlerden kurtarılması gerekmektedir. Böylece bu kültür varlıklarımızın zengin ve nadir örneklerinin tahrip olmalarının önüne geçilerek, bu mezar taşlarını gelecek kuşaklara tanıtma fırsatına sahip

olunacağıdüşünülmektedir.

KAYNAKLAR

AKAR Azade – Cahide KESKİN, **Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif**, İstanbul, 1978.

AKAR, Azade,"Eski Türk Mezar Taşlarına Dair", **Sanat Dünyamız**, İstanbul, 1974, S:2, s.16.

AKOVA, Yurdanur, Emine KARATAŞ TUNÇAY, **Şeyh Mustafa Devâti (Kuddise Sirruhû), Tuhfetu's sûfiyyîn (Sûfilere Hediye)**, İstanbul, 2006, s.25.

Anonim, "Kavuk Maddesi", **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**, C: XIII, s.6535.

Anonim, "Kavuk Maddesi", **Meydan Larousse Büyük Lugat ve Sözlük**, C: XI, s.89.

ARSEVEN, Celal Esad, **Sanat Ansiklopedisi**, C:I, Maarif Matbaası, İstanbul, 1943, s. 182-184.

BARIŞTA, Örcün, "Göynük Ak Şemsettin Haziresindeki Bitkisel Bezemeli Kadın Mezar Taşları", **VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu (8-10 Nisan 2002)**, Kayseri, 2002, 123-137.

BAYRAKAL, Sedat, "Ölümsüzlüğe Uzanan Taşlar: Hacı Bektaş Veli Külliyesi Haziresi'ndeki Mezar Taşları", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**, 2011, S:69, s.61.

BELLİ, Oktay, **Kırgızistan'da Taş Balbal ve İnsan Biçimli Heykeller**, İstanbul, 2003, s.12-13.

BELLİ, Oktay, **Türklerde Taş Heykeller ve Balballar**, s.911-912.

BİÇİCİ, H. Kamil, "Tire Müzesinde Bulunan Süslemeli Mezar Taşlarından Bazı Örnekler (XIII-XXyy)" **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 50.1, 2009, s.110.

BİÇİCİ,H. Kamil, "Osmanlı Dönemi Ortakent Başlıklı Mezar Taşları", **Turkish Studies InterNATİONAL Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume** 7/4, Fall, 2012, s.1082.

ÇAL, Halit – Özlem Ataoğuz Çal, **Kastamonu Atabey Gazi Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları**,Ankara, 2008.

ÇAL, Halit, "İstanbul Eyüp'teki Erkek Mezartaşlarında Başlıklar" **Eyüp Sultan Sempozyumu III**, İstanbul, 2000, s.208.

ÇAM, Nusret, **"Türk Mezar ve Türbelerinin Özellikleri ile İlgili Bazı Düşünceler"**, Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu, İstanbul, 18-20 Aralık 1998, s.64.

ÇORUHLU, Yaşar, **"Kurgan ve Çadır (Yurt)'dan Kümbet ve Türbeye Geçiş"**, Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu, İstanbul, 18-20 Aralık 1998, s.49.

ÇORUHLU, Yaşar, **Erken Devir Türk Sanatının ABC'si**, İstanbul, 1998, s.44.

ÇORUHLU, Yaşar, Göktürk (Kök-Türk) Sanatı, s.215.

ELDEM, Ethem, **İstanbulda Müslüman Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Etkinlikler-Voyvoda Caddesi Toplantıları, 2003-2004.

ERTUĞ, Necdet, "Osmanlı Mezar Taşları" **Osmanlı Kültür ve Sanat Ansiklopedisi**, C:IX, Ankara, 1999, s.224.

EYİCE, Semavi, **İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri**, T.T.V.Y, Ankara, 1996, s.123.

GÜL, Selma, **Kadıköy Taşköprü Caddesi Mezarlığı** (Batı Yönündeki 18. Yy Mezar Taşlarının Sanat Tarihi Açısından Değerlendirilmesi) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009, s.252.

HASEKİ, Metin, **Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları**, İstanbul, 1976, s.5.

İLTAR, Okt. Gazanfer," Eski Türklerde Mezar Kültü ve Günümüze Yansımaları" **Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**, s.1.

İNCİ, Veysi, **Cizre Mezar Taşları 18-19.yy.**, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 2008, s.8.

KARA, Hatice – DANIŞIK, Şerife, **Konya Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Konya, 2005, s.478.

KARAMÜRSEL, Alim, "Türklerde Mezar Geleneği", **Türkler Ansiklopedisi**, C:3, s.76.

KILAVUZ, Nuri, Bülent, "Bozdoğan-Yazıkent Beldesi Mezarlığı Süslemeli Kadın Mezar Taşları", s.91.

KIVRAKOĞLU, Nazan, **İstanbul Çiçekçi Camii Haziresi Mezar Taşları (Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi)**, Kayseri, 2013, s.148.

KONYALI, İ. Hakkı, **Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi**, C:2, İstanbul, 1977.

KURTBİL, Zeynep Hatice, **Kadıköy Taşköprü Caddesi Mezarlığı (Batı Yönündeki 19. Yüzyıl Mezar Taşlarının Sanat Tarihi Açısından Değerlendirilmesi)**,

(Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2009, s.346.

LAQUER, Hans Peter, **HÜVE'L BAKİ İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, (Çev: Selahattin Dilidüzgün), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996, s.1.

NUR, Ahmed Tahir, Kitabeleriyle Üsküdar'da Bir Celveti Tekkesi:Şeyh Devâti Mustafa Efendi Tevhidhanesi, http/ www. Akademia. edu. tr, s.78.

ÖKÇESİZ, Mahmut, **Kuşadası Adalızade Osmanlı Mezar Taşları**, İstanbul, 2013.

ÖKÇESİZ, Mahmut, **Kuşadası Adalızade Osmanlı Mezar Taşları**, İstanbul, 2013, s.12.

ÖZKAN, Haldun, "Erzincan ve Çevresinde Orta Asya Türk Geleneğini Sürdüren Bezemeli Mezar Taşları", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S:XV, Erzurum, 2000, s.32.

POYRAZ, Şerİfe **Türkiye'de Mezar Taşları Sözleri**, Akçağ Yayınları, I. Basım, Ankara, 2003, s.30.

SAĞIROĞLU ARSLAN, Aslı, **Develi'deki Bezemeli Mezar Taşları**, Kayseri, 2007, s.23.

SAĞIROĞLU ARSLAN, Aslı, **Kayseri Zamantı Irmağı Çevresindeki Bezemeli Mezar Taşları**, Kayseri, 2005, s.18-

SİPAHİ Barış, Ayten ÇETİN, "1697-1910 Yılları Arasında Osmanlı Kültüründe Muhasebecilerin Mezar Taşlarının Karakteristik Özellikleri", Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, s.232-240.

SÜRÜN, **Mustafa, İstanbul Şeyh Vefa Camii Haziresi Mezar Taşları Tipolojisi Üzarine Bir Değerlendirme**,(Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006, s.30.

TALİ, Şerife, "Kayseri Tavlusun Köyü Mezarlığında Bezemeli Mezar Taşları" **II. Sanat Dergisi**, S:20, s. 117.

TEZCAN, Hülya, "Fes", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türk Diyanet Vakfı, Ankara, 1995, C:XII., s. 415-416.

TRYJARSKİ, Edward, **Türkler ve Ölüm**, (Çev: Hafize ER), İstanbul, 2011, s. 454.

ULUÇAM, Abdüsselam, **Eski Erciş Çelebi Bağı Mezarlığı ve Mezar Taşları**, Ankara, 2000, s.53.

VEINSTEIN, Gılles, **Osmanlılar ve Ölüm**, (Çev: Ela GÜNTEKİN), İstanbul, 2011, s.200.

YILMAZ, Necdet, **Üsküdarlı Meşhurlar Ansiklopedisi**, Üsküdar Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kültür Yayınları, S:XXIII., İstanbul, 2012, s. 279-280.

EKLER

TABLOLAR

Tablo 1: Mezar Taşlarının Genel Değerlendirmesi.

Katalog No	Miladi Tarih	Mezar Cinsiyeti			Mezar Tipolojisi			
		Kadın	Erkek	Belirsiz	Toprak Mezarlar	Kapak Taşlı Mezarlar	Çerçeveli Mezarlar	Baş Şahidesi Bulunan Şahideli Mezarlar
1	1711		*		*			
2	1876		*		*			
3	1834	*			*			
4	1673-1674	*			*			
5	1834-1835		*		*			
6	1860		*				*	
7	1798-1799		*		*			
8	1629		*			*		
9	1728-1729		*		*			
10	1784		*				*	
11	1760-1761		*				*	
12	1757		*		*			
13	1722	*			*			
14	1737-1738		*		*			
15	1717			*	*			
16	1748		*		*			
17	1823		*		*			
18	1752		*		*			
19	1750		*		*			
20	1832-1833	*			*			
21	1862-1863	*						*
22	1748			*	*			
23	-			*	*			
24	-		*		*			
25	1761-1762		*		*			
26	1828-1829		*		*			
27	-			*	*			
28	1809		*			*		
29	1809		*			*		
30	1745	*						*
31	1779	*				*		
32	1718		*					*
33	1742		*		*			

34	1836	*			*			
35	1868	*				*		
36	1759-1760		*		*			
37	1907		*					*
38	1910		*			*		
39	1831-1832	*			*			
40	1897-1898		*			*		

Katalog No	**Tarih**	**Mezar Cinsiyeti**			**Mezar Tipolojisi**			
		Kadın	Erkek	Belirsiz	Toprak Mezarlar	Kapak Taşlı Mezarlar	Çerçeveli Mezarlar	Baş Şahidesi Bulunan Şahideli Mezarlar
41	1826-1827		*		*			
42	1722-1723			*	*			
43	1769-1770	*			*			
44	1750		*		*			
45	1930-1931	*			*			
46	1887-1888	*						*
47	1696-1697	*			*			
48	-			*				*
49	1854-1855	*			*			
50	1777		*		*			
51	1826-1827			*	*			
52	1816		*		*			
53	1791-1792		*		*			
54	1832-1833	*			*			
55	1847		*		*			
56	1763-1764	*			*			
57	-		*		*			
58	1826-1827	*			*			
59	1799-1800	*			*			
60	1828-1829		*		*			
61	1723	*			*			
62	1745		*		*			
63	1746		*		*			
64	1820			*	*			
65	1794-1795		*		*			
66	1726-1727		*		*			
67	1819		*		*			
68	1896-1897		*		*			
69	1718		*					
70	1791-1792		*		*			
71	1785		*					*
72	1697-1698			*	*			

73	1777		*		*			
74	1672-1673		*		*			
75	-			*	*			

Tablo 2: Mezar Taşlarının Genel Değerlendirmesi.

Katalog No	Mezar Taşı Gövde Biçimleri				Mezar Taşı Şahideleri			
	Dikdörtgen		Silindirik		Baş Şahidesi Bulunanlar	Ayak Şahidesi Bulunanlar	Hem Baş Hem Ayak Şahidesi Bulunanlar	Belirsiz
	Baş	Ayak	Baş	Ayak				
1	*				*			
2	*				*			
3	*				*			
4	*				*			
5	*				*			
6	*				*	*	*	
7	*				*			
8			*	*	*	*	*	
9					*			
10	*				*	*	*	
11					*	*	*	
12	*				*			
13	*				*			
14	*				*			
15	*				*			
16	*				*			
17	*				*			
18	*				*			
19	*				*			
20	*				*			
21	*				*			
22	*				*			
23								*
24	*				*			
25					*			
26								*
27	*							*
28	*				*	*	*	
29	*				*	*	*	
30	*				*			
31	*				*	*	*	
32	*				*			
33	*				*			
34	*				*			

35			*	*	*	*	*	
36	*				*			
37	*				*			
38	*				*			
39	*				*			
40			*	*	*	*	*	

Katalog No	**Mezar Taşı Gövde Biçimleri**				**Mezar Taşı Şahideleri**			
	Dikdörtgen		Silindirik		Baş Şahidesi Bulunanlar	Ayak Şahidesi Bulunanlar	Hem Baş Hem Ayak Şahidesi Bulunanlar	Belirsiz
	Baş	Ayak	Baş	Ayak				
41	*				*			
42			*		*			
43	*				*			
44	*				*			
45	*				*			
46	*				*			
47	*				*			
48	*				*			
49	*				*			
50	*				*			
51	*				*			
52	*				*			
53	*				*			
54	*				*			
55	*				*			
56	*				*			
57	*				*			
58					*			
59	*				*			
60	*				*			
61					*			
62	*				*			
63					*			
64	*				*			
65	*				*			
66	*				*			
67	*				*			
68	*				*			
69	*				*	*	*	
70	*				*			

71	*				*			
72	*				*			
73	*				*			
74	*				*			
75								*

	Mezar Taşı Başlık Tipleri														
	Kavuklar				Sarıklar									Fesler	
Katalog No	Yıldız Motifli Kısa Sarıklı Kavuk	Sekiz Terkli Sarıklı Kavuk	Çubuklu Kısa Sarıklı Kavuk	Çapraz Kafes Dilimli Başlıklı Kısa Sarıklı Kavuk	Beş Terkli Sarık	Altı Terkli Sarık	Sekiz Terkli Sarık	On İki Terkli Sarık	Çapraz Eğimde Dilimli Sarık	Çapraz Eğimde Sarık	Düşey Dilimli Sarık	Kafes Dilimli Sarık	Etrafına Enli Bir Sarık Sarılan Sarık	Mecidiye Kalıplı Fes	Aziziye Kalıplı Fes
1		*													
2									*	*					
3															
4															
5														*	
6														*	
7			*												
8															
9															

10							*								
11															
12				*											
13															
14															
15							*				*				
16							*								
17			*												
18															
19					*										
20															
21															
22															
23															
24			*												
25															
26			*												
27															
28			*												
29															*
30															
31															
32							*	*							
33				*											
34															
35															
36									*	*					
37															
38															
39															
40															
41			*												
42															
43															
44															
45															

46																
47																
48																
49																
50											*					
51																
52	*															
53																
54																
55						*										
56																
57						*										
58																
59																
60			*													
61																
62											*					
63																
64																
65																
66				*												
67							*									
68																
69												*				
70									*	*						
71																
72													*			
73																
74																
75																

Tablo 3: Mezartaşı Başlık Tiplerinin Değerlendirmesi.

Mezar Taşı Başlık Tipleri					
Katalog No	**Fesler**		Oval Biçimli Başlık	Soğan Başlık	Kısa Silindirik Başlık
	Mecidiye Kalıplı Fes	Aziziye Kalıplı Fes			
1					
2			*		
3					
4					
5	*				
6		*			
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14			*		
15			*		
16			*		
17					
18					
19			*		
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					

27					
28					
29		*			
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36			*		
37					
38				*	
39					
40					
41					
42					
43					
44					*
45					
46					
47					
48					
49					
50			*		
51					
52					
53					
54					
55			*		
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					

63					
64					
65					
66					
67			*		
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					

Tablo 4: MezartaşlarI Tepeliklerinin Değerlendirmesi.

Tepelikler									**Başlıksız ve Tepeliksiz Şahideler**
Katalog No	Hotoz Tepelikli	Hotoz Benzeri Tepelikli	Üçgen Tepelikli	Sivri Kemerli Tepelikli	Yuvarlak Kemerli Tepelikli	Bitki Tepelikli	Dilimli Tepelikli	Güneş Tepelikli	
1									
2									
3		*							
4							*		
5									
6						*			
7									
8									*
9									*
10			*						
11									*
12									
13				*					

14									
15									
16									
17									
18			*						
19									
20			*						
21								*	
22							*		
23					*				
24									
25									*
26									
27									
28				*					
29								*	
30			*						
31			*			*			
32									
33									
34		*							
35									*
36									
37									
38									
39			*						
40									*

41									
42									*
43	*								
44									
45			*						
46								*	
47						*			
48							*		
49			*						
50									
51		*							
52									
53									
54				*					
55									
56							*		
57									
58									*
59			*						
60									
61									*
62									
63									*
64									
65									
66									
67									

68									
69									*
70									
71			*						
72									
73									
74									*
75									

Tablo 5: Mezartaşlarında Görülen Süsleme Konuları.

	Mezartaşları Üzerinde Görülen Süsleme Çeşitleri														
Katalog No	Bitkisel Süsleme										G				
	Gül	Lale	Palmet ve Rumi	Sümbül	Asma Ağacı ve Üzüm Salkımı	Yaprak	Çiçek	Kıvrık Dal	İncir	Buğday Başağı	Testere Dişi	Yıldız	Rozet (Gülçe-Gülbezek)	Mukarnas	
1															
2															
3	*					*		*							
4		*	*				*								
5															
6						*	*	*							
7															
8						*									
9			*									*	*		
10															
11															
12															
13															
14															
15															

16														
17														
18			*				*	*						
19														
20						*								
21						*	*							
22														
23										*				
24														
25														
26														
27						*								
28												*		
29		*					*							
30				*			*							
31					*	*	*	*						*
32														
33														
34	*													
35														
36														
37														
38						*		*						
39		*				*			*					
40	*				*	*								
41														
42														
43														
44														
45									*					
46						*	*							
47						*	*							
48			*				*	*			*		*	*
49														
50														

51	*													
52												*		
53														
54						*	*		*					
55														
56														
57														
58														
59						*		*						
60														
61														
62														
63														
64														
65	*													
66						*								
67														
68														
69														
70														
71														
72														
73														
74														
75	*			*										

Mezartaşları Üzerinde Görülen Süsleme Çeşitleri										
Katalog No	Nesnel Süsleme							Figüratif Süsleme		
	Kase	Vazo	Kadeh (Bardak)	Denizci Arması	Püskül	Kurdela	Osmanlı Tuğrası	İnsan	Tüy	İstiridye Kabuğu
1										
2										
3										
4										

5					*					
6		*			*					
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17							*		*	
18										
19										
20			*			*				
21										
22										
23										
24										
25										
26									*	
27										
28										
29		*		*	*				*	
30										*
31										
32								*		

33										
34										
35										
36										
37										
38										
39	*									
40										
41										
42										
43										
44										
45										
46										
47										
48										
49										
50										
51										
52										
53										
54	*									
55										
56										
57										
58										
59										
60										

61										
62										
63										
64										
65										
66										
67										
68										
69										
70										
71										
72										
73										
74										
75										*

Katalog No	**Süsleme Tekniği**					**Malzeme**				
	Alçak Kabartma	Yüksek Kabartma	Kazıma	Oyma (Çökertme)	Süslemesiz	Beyaz Yöre Taşı	Grimtrak Ve Gri Yöre Taşı	Gri ve Grimtrak Kesme Taş	Mermer	Harç
1	*		*			*				
2	*		*			*				

3		*	*			*				
4	*					*				
5	*	*				*				
6		*	*			*				
7	*		*			*				
8	*	*						*		
9	*					*				
10	*		*			*	*			
11	*				*	*	*			
12	*			*		*				
13	*					*				
14	*		*				*			
15	*		*			*				
16	*		*			*				
17	*		*			*				
18	*					*				
19	*		*				*			
20	*					*				
21	*						*	*		
22	*					*				
23	*					*				
24	*		*			*				*
25	*					*				
26	*		*			*				*
27		*	*			*				
28	*		*		*	*				
29		*	*			*		*	*	

30	*	*				*				
31	*						*	*		
32	*		*				*		*	
33	*			*			*			
34	*						*			*
35	*				*		*	*		
36		*	*			*				
37	*						*	*		
38	*						*	*		
39	*						*			
40	*							*		
41	*		*			*				
42	*					*				
43	*					*				
44	*		*			*				
45	*					*				
46	*		*				*			
47	*	*		*			*			
48	*					*				
49	*						*			
50	*		*			*				
51		*	*				*			
52	*		*			*				
53	*		*				*			
54	*					*				
55	*		*			*				
56	*					*				

57	*		*			*				
58	*					*				
59	*						*			
60	*		*				*			
61	*		*	*		*				
62	*	*		*		*				
63	*					*				
64	*		*			*				
65	*		*			*				
66	*			*		*				
67	*		*			*				
68		*	*			*				
69	*		*		*	*				
70	*		*			*				
71	*					*				
72	*		*			*				
73	*		*			*				
74	*					*				
75	*		*	*			*			

Katalog No	Kitabeler					Kaideler	
	Kitabesi Olan Mezar Taşları	Kitabesiz Mezar Taşları	Erkek İsimleri	Kadın İsimleri	Kitabelerde Kullanılan Kalıplar	Kaideli Mezar Taşları	Kaidesiz Mezar Taşları
1	*		Ali				*
2	*		Muhammed				*
3	*			Nasibe			*
4	*			Seyyide			*
5	*		İbrahim			*	*
6	*		Hüseyin				
7	*		Ömer				*
8	*		Sadullah			*	
9	*		Muhammed Sayid				*
10	*		Ömer			*	
11	*		Muhammed			*	
12	*		Muhammed				*
13	*			Ayşe			*
14	*		Ali				*
15							*
16	*		Muhammed				*
17	*		İbrahim				*
18	*		Muhammed				*
19	*		Muhammed				*
20	*			Nazif			*
21	*			Halime		*	
22	*			Ayşe			*
23		*					*
24	*		Muhammed Emin				*
25	*		Hüseyin				*

26	*	*	Muhammed				*
27							*
28	*		Mustafa			*	
29	*		Ömer Tahir Bin Osman			*	
30	*			Emine		*	
31	*			Atika		*	
32	*		İsmail			*	
33	*		Muhammed			*	*
34	*		Ahmet	Şerife Zeynep			*
35	*			Munire			
36	*		Ali				*
37	*		Mustafa			*	
38	*		Hasan			*	
39	*			Fatime			*
40	*					*	
41	*		Rağıb				*
42							
43	*			Ümmi Gülsüm			*
44	*		Hüsameddin				*
45	*			Halime			*
46	*			Emine Makbule		*	
47				Fatma			*
48	*						
49	*			Münevvere			*
50	*		Mustafa				*
51							*
52	*		Hasan				*
53	*		Abdurrahman				*
54	*			Refia			*

55	*		Ali				*
56	*			Rukiye			*
57	*						*
58	*			Şerife Emine Zahide			*
59	*			Ayşe			*
60	*		Hasan				*
61	*						*
62	*		Osman				*
63	*		Ali				*
64							*
65	*		Ahmet				*
66	*		Ali				*
67	*		Mustafa				*
68			Muhammed				*
69	*		Abdullah				
70	*		İbrahim				*
71	*		Süleyman			*	
72							*
73	*		Muhammed				*
74	*		Mustafa				*
75		*					*